

Алдр Октябрин туг дор

Алдр Октябрин байрин өдрийн эн джил советск улс партин XXI-ч хуртг белддях саамла тосджана. Орн-нутгт политическ болн куч-көлснэ авртэ гидг өргмдж болджана. Промышленностьд, тосхлтд, транспортд, селәнэ эдл-ахуд, научн учрежденест — альднй болв чигн үүдәмдин көдлмш буслад баанэ. Көдлмшчир, колхозникүд, инженермүд, номтир, культурн фронтин үүлдächр, болх хургиг тосдж оларн социалистическ дөрлдэ делгүрджәнэ.

1917 джилин октябрт Коммунистическ партин туг дор эклсн кергнй зөвтэд гүн итклтэ боллгнй—советск улсиг куч-көлснэ шин диилврмүдин төлэ кегч ноолданднй омг өгнэ.

Алдр Октябрск социалистическ революц мана орн-нутгт капитализмг мөнйкинэ уга кев. Куч-көлсчир эврәннй хувин күтц йоста эзнй болдж, коммунистическ өбдән идейин төлэ унн-чик ухан седкләрн ноолдächр болв. Эннй советск обществод юмнд диилгдшгө куч заяв. Тууджлгч ахр цагин эргид эн шин, социалистическ экономикин болн культурин делгрлгд агьу ик диилврмүд кучв.

Советск Союзин, капитализмин цевас сулдсн производителн чидлмүд аль-чигн орн-нутг кезэд чигн үзэд уга түргар уралан өсдж йовна. Сүлдбчн джилин туршарт Советск Союзин промышленн продукция джил болгнэ өслтнй дундлад 10,1 процент болв. Капитализмин амгин делгрлтгэ орн-нутг болгч—США-д болхла,—зугд 3,2 процент, Англьд—1,9 процент болв. Промышленностиин делгрлтин өслт джил болгнй иим улү болсн учрар, мана орн-нутг урднй ард хоцрдж йовснасн, гаргьд продукция кемджэгьарн нартделкэд хойрдгч ормд гарх аргьта болв.

Капитализмэс социализм деер болджахинй шуудж халэхнй мел ганцхн промышленн производствин өслтин кирцән биш. Производствин средств куч-көлсчир эзн болсн, күн күүг даджрлж эдлднй уга кегдсн, цуг келн амтс ах-дү болдж дөнйилддж көдлэд, эврәннй күчән коммунизм тосхлгьнур залсн орн-нутгт — олон-амтнэ эдл-ахун цуг халхнй зуран кемджэгьар, хурдар цецгддж өсхд, олон амтнэ баадл джиргьлин кемджән зогслго өбдлхд кергтэ хамг таалнй ил учрна. Дбчн негдгч джилдән бааджых Советск государствин тер туст үзүлджых үлгүрмүднй багь биш.

Эн джил СССР-т болд хаальдж гаргьлгнй ядхдан 58,6 сай тонн, прокат—41,7 сай тонн күрхмн. Кирихд иим тоота болд болн прокат Советск йосна түрүн арвин долан джилн эргид гаргьдсн баасмн. Нуурснэ шахтс болн разрезмүд ганцхн эн джил зурагьар болхла 489,3 сай тонн нуурс өгхмн, талданар келхэ, түрүн арвин зургьан джилд гаргьсн нуурснэ тоола адл. Эн джил гаргьдж авгдjax нефтин то

(112 сай тонн), Советск государств тогтсна түрүн арвин гурвнджилд гаргьдснас цугьарагьаснй даву болхмн.

Селәнэ эдл-ахуг авад халэй. Сүлдөрвн-тавин джилд селәнэ эдл-ахун хот-хол гаргьлгнйг өсклгьар эн ик гидг диилвр мүд кучв, цаарандан чигн куч ава йовна. Эн джил селәнэ эдл-ахун нургьлдж культуриин ургьц, урднй амгин ик ургьцта баасн джилинэс даву. Эн джилин эклцар, 1954 джилин эклцар бааснлэ дүнйцүлхд, бод малин то 11 сай өсв, гахас бас 11 сай, хөн—20 сай гар толгьа өсв.

Наукин болн техникин делгрлгд, олон амтнэ эдл-ахун болн культурин цуг халхар специалистрин кадрмуд белдхд Октябрск революц кир-кемджән уга хаальгь секв. Нарт делкэд авртэ ик болгч, Ижил гол деер баах, Владимир Ильич Ленинэ нертэ ГЭС эн джил бүкүлдән көдлмшт орулгдв, авртэ күчтэ атомн ледокол уснд орулгдв, шин атомн электростанцин түрүн левснйгн көдлмшт орулгдв. энүнэ күчнй күцүлдән болхла 600 миньгн киловатт болхмн, Газрин гурвдгч искусственин дахуль гавгдв. Н. С. Хрущевин келсәр болхла, Советск искусственин дахуль мел ганцхн радиодокья болн Нарна толяна гилвклгь Газрур илгяхш. Социализмин делкэ ямаран өбдәнд күрсиг эн цуг күмн амтнд соньсхна.

Олон зун джилдән зөв угагьар, хув угагьар йовсн мана улс эврәннй ухан серлин күчән иигэд күгч өргдүлэд, күчтэ техникәр, наукин унтэ күчүлтәр бийән байджагьад оркдгнй альдас ирв?

Тоомсрта электросварщик, хойр дакдж Социалистическ Куч-Көлснэ Герой Алексей Улесовас одахн: „Көдлмштән диилвр күчүхдтн, хувтэ-джиргьлтэ болхдтн кен танд дөнй болв“—гидж сурснд, Улесов йир ахрар, төвар: „Парть“—гидж хәрү өгв.

Эн туургсн көдлмшчин тавсн хувнй, 1917 джилин Октябрт Коммунистическ партин дуудвар ноолданд боссн көдлмшчирин болн крестьянмүдин хувиг нургьлдж үзүлдж медүлджәнэ. Парть теднд чидлән иткдг иткмдж үүдэгьад, түрмшглэ ноолдхд гүджрмг, зөрмг болдгиг дасхад, эгл күүнэ куч-көлснй туурмджин, ицгин болн геройствин кемджәнд күрч өрггдх, шин, социалистическ делкэ делдхин төлэ өргмлж өгв.

Партин политикд, парть темдгсн, күцәсн тоотднй цугьаранднй, советск улс эврәннй тоолвр болн гүджрлгт күцәгдлжәхиг үзнэ. Коммунистическ парть олон-амтнлэ бат залгьлдагьарн күчтэ, олон-амтн болхла энүг парть толгьаллг төләдән күчтэ. Парть, социалистическ экономикин, наукин болн культурин делгрлгд улм-улм шин өбдм диилдж авхд, улм шин материалн болн седкл-ухани зөбр делдхд, куч-көлсчириг цуцрлтан угагьар бүрдәнэ. Эврәннй научн урдаснй медлгьарн парть

олон-амтнэ бмн коммунистическ маньгьдуркин унн хаалгьинй герлкэд, патриотическ арүн төр күцәхд өргмлж өгнэ.

XX-ч болн XXI-ч хургуд хоорнд парть улм баград, чарт-делкән коммунистическ ижисән улм куч авт. Нарт-делкән гурвна кесн нег хувас икчкнй орлцулджых социалистическ орн-нутгудин лагерь урднй үзгдэд угагьар күч ивч, иицв. Эврәннй орн-нутгтан социалистическ хуврлт келгнэ төрт Кигдин олон-амтнэ бәрцях агьу ик диилвр советск улсиг кемджән угагьар байрлулна. Социалистическ делкәг юмнд диилгдшгө болгьдjax нег-негндән их-дүүгнй дөнй боллгнэ системэ эврәннй государств шунмгьагьар орлцжакар советск улс бахтх зэвч. Ода Дорд үзгин салькн Деет үзгин салькнас давлж тусна гилж мана иньгүд Кигдмүд келцхәнэ, тернй цугьарад ил. Социализмин орн-нутгуд йовуд салькнд уралан, итклтэгьар, долгьаг арлж йовихана, эднйг хаалгьаснй хаджилгьдг күчн гидж уга!

Ода Коммунистическ парть нарт-делкән 75 орн-нутгт баадж ноолда кемжәнэ. Теднэ зергләнд 33 сай күн орлцжана. Имперализмин өмнэс ноолданд коммунистическ болн көдлмшчирин джисән, колониализмин өмнэс олон-келн амтснй кегч ноолданла, нарт-делкән шин дәәнэ аамшгин өмнэс, оньгстан зүсн кецтэ государств ни зергтегш баахин төлэ кегч ноолданла негдджәнэ.

Алдр Октябрин идея нарт-делкән куч-көлсчирин ундснй сә хәйлгьнлэ ирлцдәнэ. Тер учрар чигн эн цуг орн-нутгудар зуугьад сай улсин серлиг эзнэ.

Күмни амтнй джиргьлд шин цагин,—коммунистическ цагин эклц сексн Алдр Октябрт тууртхә!